

Asia: VN/24936/2021

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta (viides kierros)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö koskien yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain (508/2020) muuttamista (viides kierros)

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksestä yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain (508/2020) muuttamisesta. Lakiesityksen tavoitteena on jatkaa kustannustuen myöntämistä kohdennetusti toimialoille, jotka ovat pitkäaikaisissa ongelmissa. Tällaisina toimialoina pidetään matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alaa. Esitys mahdollistaisi tuen myöntämisen lisäksi yrityksille, joihin on joko suoraan tai näiden yritysten merkittävään asiakaskuntaan kohdistettu laista johtuvia tai viranomaisen pandemian hallintaan liittyviä rajoitustoimia. Valtiokonttori jatkaisi tuen myöntäjänä. Lausuntopyynnön johdosta Valtiokonttori lausuu seuraavaa:

Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin uusi kustannustuen muoto, joka kohdistettaisiin erityisesti matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yrityksille lakiin otettavan toimialalistauksen mukaan. Lisäksi kustannustukea voitaisiin myöntää muillekin yrityksille, mikäli yritykseen on kohdistettu julkisoikeudellinen koronapandemian hallintaan liittyvä rajoitus joko suoraan tai mikäli julkisoikeudellinen rajoitus on kohdistettu tukea hakevan yrityksen merkittävään asiakaskuntaan. Viranomaisten suositukset eivät olisi riittävä peruste tuen saamiseksi. Kustannustuen määräytymisessä huomioitaisiin aiempien tukikierrosten tapaan laissa tarkoitettujen yritysten joustamattomat liiketoiminnan kulut sekä tukikauden palkkakulut sisältäen prosenttimääräisenä lasketut työnantajan sivukulut. Tukikauden joustamattomiin kuluihin tai palkkakuluihin ei esitetä muutoksia.

Valtiokonttori pitää kustannustuen aiempia kierroksia kohdennetumpaa tukimuotoa tarkoituksenmukaisena tuen vaikuttavuuden parantamiseksi. Toimeenpanon kannalta Valtiokonttori pitää merkittävänä, että tukeen oikeutetut toimialat on nimetty selkeästi sovellettavassa lainsäädännössä. Aiempia kustannustukierroksia vastaavasti Valtiokonttori esittää lakiin täsmennettäväksi, että tarkastelun kohteena on yrityksen Verohallinnolle ilmoittama päätoimiala.

Siltä osin kun tukea on mahdollista myöntää myös muille yrityksille, Valtiokonttori korostaa aiempien kustannustukierrosten kokemusten perusteella tuen harkinnanvaraisen myöntämisen kriteerien selkeyden tarvetta. Esityksen mukaisesti tuen myöntäminen edellyttäisi toimialalistauksen ulkopuoliselle yritykselle joko yritykseen itseensä kohdistettua julkisoikeudellista rajoitustoimea taikka rajoitustoimen kohdistumista yrityksen merkittävään asiakaskuntaan. Valtiokonttori esittää tämän osalta vielä täsmennettäväksi, tuleeko rajoitustoimen kohdistua yritykseen taikka sen merkittävään asiakaskuntaan koko tukikauden ajan vai pidetäänkö riittävänä rajoitustoimen kohdistumista yritykseen tai sen asiakaskuntaan osan tukikautta. Lakiesitys jättää varsin suuren harkintavallan Valtiokonttorille sen osalta, milloin tukea hakevan yrityksen asiakaskuntaa voidaan pitää yritykselle merkittävänä. Yritysten yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi ja tulkinnallisten erimielisyyksien välttämiseksi Valtiokonttori pitää ”merkittävän asiakaskunnan” kriteerin rajaamista mahdollisimman yksiselitteiseksi tärkeänä. Kriteeriin vetoavan yrityksen tulisi myös Valtiokonttorin näkemyksen mukaan pystyä esittämään todennettavissa olevilla perusteilla, kuten liikevaihtotiedoilla, asiakaskunnan merkittävyyden. Suosituluonteiset ohjeet, kuten etätyösuositus eivät olisi riittäviä perusteita tuen myöntämiseksi. Valtiokonttori esittääkin, että rajoitukseen vetoavan yrityksen tulee jatkossakin tarvittaessa selvittää tarkemmat tiedot rajoituksesta. Näitä tietoja olisivat ainakin rajoituksen antaja, rajoituksen kesto-aika, rajoituksen alueellinen ulottuvuus ja vaikutus yrityksen liikevaihtoon.

Esityksen mukaan tuesta vähennettäisiin muu tukikaudelle kohdistuva kustannustukilain mukainen tuki. Samojen kustannusten kompensoinnin välttämiseksi Valtiokonttori esittää harkittavaksi, tulisiko yrityksille myönnetty tapahtumatakuukorvaus vähentää kustannustuen määrästä riippumatta tapahtuman järjestämisajankohdasta.

Valtiokonttori kiinnittää huomiota myös lakiesityksessä esitettyyn terminologiaan. Kustannustukea myönnettäisiin yrityksille tukikaudelta 1.6.-30.9.2021. Tuen myöntämisen edellytyksenä pidetään, että yrityksen tukikauden liikevaihto on laskenut enemmän kuin 30 % vertailukauden liikevaihtoon nähden. Esitetyn 5 e §:n 6 momentin 1-2 kohdissa määritellään toisaalta tarkastelujaksot yrityksen pandemiakauden sekä vertailukauden liikevaihdolle. Kustannustuki määritetään lain 5 §:n 2 momentissa esitetyn kaavan mukaisesti. Mainitussa kaavassa yrityksen liikevaihtoa tarkastellaan pandemiakaudella ja normaalikaudella. Valtiokonttori esittääkin termistön yhdenmukaistamista väärinkäsitysten välttämiseksi sekä viestinnän selkeyttämiseksi.

Valtiokonttori toteaa, että niiden yritysten osalta, jotka ilmoittavat arvonlisäverotietonsa Verohallinnolle kalenterivuositain (vuosi-ilmoittajat), liikevaihtotietoja ei ole saatavissa Verohallinnolta välittömästi tuen haun avautuessa joulukuussa 2021. Vuosi-ilmoittajien liikevaihtotietojen tarkasteleminen vuodelta 2021 parantaa Valtiokonttorin näkemyksen mukaan

kuitenkin tuen kohdentumista esitetyllä tukikaudella. Valtiokonttori on arvioinut aiempien kustannustukikierrosten perusteella tällaisia yrityksiä olevan tuen hakijoiden joukossa enintään joitain satoja. Yrityksen olisi myös mahdollista itse vaikuttaa tukihakemuksen käsittelyyn ilmoittamalla arvonlisäverotiedot Verohallinnolle mahdollisimman pian.

Valtiokonttori katsoo kustannustuen aiempia tukikierroksia vastaavasti toimeenpanossa edelleen korostuvan korvausten haun helppokäyttöisyys ja päätösten nopeus. Tämä varmistetaan sähköisellä tuen hakuprosessilla ja selkeillä tukikriteereillä. Valtiokonttorille on lisäksi varmistettava riittävä rahoitus vuodelle 2022 kustannustuen viidennen tukikierroksen toimeenpanemiseksi sekä aiempiin tukikierroksiin liittyvien töiden loppuunsaattamiseksi.

Tuomo Yliluoma, palvelupäällikkö

Yliluoma Tuomo
Valtiokonttori